

SEER magazine

Denkwerk Draagvlak Dialogo

W HET SAMEN
KINDERRECHTEN NEDERLANDS GENOOTSCHAP
VAN KINDERBURGEMEESTERS

Jongerenparticipatie

Geef kinderen en jongeren een stem

Thema jongerenparticipatie - thema jongerenparticipatie - thema jongerenparticipatie

Jonge Klimaatbeweging
Alles behalve
luchtfietsers

Mariëtte Hamer & Luce van Kempen
"Geen nieuw beleid
zonder generatietoets"

Maarten van Ooijen
"Maak jongeren eigenaar
van de aanpak"

04

Een stem voor jongeren

Besluiten van nu hebben voor kinderen en jongeren nog jarenlang gevolgen. Hoe krijgt hun stem een volwaardige plek aan beleidstafels?

14

Hoe gaat het met jongeren?

Feiten & cijfers

26

Laurentien van Oranje

“Een breder stemgeluid leidt tot betere oplossingen.”

En verder

03 Uit de praktijk

Ruimte voor jongeren.

09 Column Sacha Heemskerk

Jongeren laten zich horen in het PensioenLab.

10 Mariëtte Hamer & Luce van Kempen

“Geen nieuw beleid zonder generatietoets.”

16 Interview staatssecretaris Jeugd en Preventie Maarten van Ooijen

“Jongeren moeten eigenaar worden van de aanpak.”

18 Zo doen wij dat

Frisse krachten bij de Politie Nederland.

20 Interview Femke van Zoggel

“Al in groep 1 wordt onderscheid gemaakt.”

22 Kinderburgemeesters

“Volwassenen hebben echt iets aan onze ideeën.”

25 Column Karim Amghar

Het gaat over hen!

28 Reportage Jonge Klimaatbeweging

Alles behalve luchtfietsers.

Coverfoto

Kinderburgemeester Faris van de gemeente Zuidplas tijdens de Landelijke dag van kinderburchemeesters, 19 maart 2022, Madurodam.

Colofon

SERmagazine verschijnt vijf keer per jaar. Met de verhalen in dit blad wil de SER de overleegconomie en de sociale dialoog bevorderen. Een jaarabonnement is gratis. Opgave jaarabonnements en adreswijzigingen graag via sermagazine@ser.nl **Redactie** Liesbeth Breeveld (hoofdredactie), Dafna Holtzer, Contenture (coördinatie & eindredactie) **T** (0)70 3499 653 **E** sermagazine@ser.nl **Aan dit nummer werkten mee** Ton Bennink, Berber Bijma, Felix de Fijter, Nicole Gommers, Dirk Hol, Dorine van Kesteren, Beatrice Keunen, Corien Lambregtse, Hans Vissers **Redactieraad** Erik van de Haar, Sarah van Hugte, Kyra Keybets, Ruud van Soelen, Anne Sophie Stoop **Klankbordgroep** Martijn Arets, Hanneke van Basten, Henriëtte ten Berge, Jeroen van Dijken, Anette de Groot, Nic van Holstein, Manon Krol, Maarten Lindeboom, Guido Rijnja, Alex Tess Rutten, Bram Verkerke, Bas van Weegberg **Ontwerp** Contenture **Illustraties** BIMA, Shutterstock **Opmaak** Riccardo van der Does, Robby Gajadien **Productie** Drukkerij Opmeer

SER

Ruimte voor jongeren

Mariëtte Hamer & jongeren, afscheidssymposium 1 april 2022

“**T**oen ik aantrad, nam Dennis Wiersma, destijds voorzitter van FNV Jong, nu minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs, afscheid van de SER. Hij zei dat hij op zijn laatste vergadering pas voor het eerst aan het woord was geweest, met zijn afscheidsspeech. Dat wilde ik veranderen. Jongeren moeten eerder worden gehoord. Daarom heb ik meteen ruimte gemaakt voor het SER Jongerenplatform en is het SER-secretariaat de afgelopen jaren verjongd. Ik ben er trots op dat ook jongeren onderdeel van de SER zijn geworden.” Aldus Mariëtte Hamer in een interview ter gelegenheid van haar vertrek als SER-voorzitter.

Op vrijdag 1 april nam ze na 7,5 jaar afscheid, met het symposium *Iedereen een kans*. Verschillende thema's waarmee de SER zich de afgelopen jaren bezighield, passeerden de revue. Ook het verjongen van de SER kreeg uitgebreid de aandacht. Leden en ex-leden van het SER Jongerenplatform, studenten en scholieren spraken over kansen voor jongeren en bedankten de vertrekkend voorzitter, die ervoor zorgde dat hun perspectief een vaste factor werd in het polderoverleg.

Ga voor het afscheidsinterview naar ser.nl:
Lees een interview met Mariëtte Hamer en Luce van Kempfen op pagina 10.

Een stem voor jongeren

Nederlandse jongeren hebben het in meerdere opzichten lastiger dan eerdere generaties en de onderlinge verschillen worden groter. Besluiten van nu hebben voor hen nog jarenlang gevolgen. Daarom willen ze graag meepraten aan de beleidstafels. Hoe krijgt de stem van jongeren – en kinderen – daar een volwaardige plek?

Tekst Berber Bijma

“Nederlandse kinderen zijn de gelukkigste kinderen ter wereld. Dat is goed nieuws, maar het is een gemiddelde. Waar je wieg staat, is nogal bepalend voor jouw plek ten opzichte van dat gemiddelde. Jongeren die opgroeien in een omgeving die sociaaleconomisch bemiddeld is, hebben een veel vlottere start dan kinderen die niet de juiste paden krijgen aangereikt.” Als ‘Nederbelg’ ziet Stijn Sieckelink dat Nederlanders nogal eens een te florissant beeld hebben van het verschil in kansen waar kinderen en jongeren in ons land mee te maken hebben. Sieckelink is lector aan de Amsterdam University of Applied Sciences en auteur van diverse boeken over jongeren. “Nederland lijkt een egalitaire samenleving. In het poldermodel zit bijvoorbeeld weinig hiërarchie. Maar de route die je door het leven neemt, wordt in toenemende mate bepaald door waar je naar de kinderopvang en de basisschool gaat.”

Sieckelink ziet dat jongeren het ook mentaal zwaar hebben. “De meeste jongeren hebben het goed, maar we moeten niet onderschatten wat er emotioneel in hen schuilgaat, zeker na twee jaar corona. We hebben voor jongeren de

De essentie in 10 seconden

- Jongeren hebben het moeilijk in het onderwijs, op de arbeidsmarkt en op de woningmarkt.
- De ongelijkheid onder jongeren en de mentale problemen nemen toe.
- Jongeren willen meepraten over beleid, omdat zij nog decennialang de gevolgen daarvan merken.
- Voor een betere plek aan de overlegtafels kunnen jongerenprofessionals een brugfunctie vervullen.

belangrijkste taken van hun levensfase – ontdekken, ontspannen naast je school of studie – *on hold* gezet. En dat vooral om een ándere generatie te beschermen. Het prijskaartje komt terecht bij jongeren. Daarnaast hebben ze hun zorgen over het klimaat en sinds dit voorjaar zelfs over een oorlog in Europa. Dat geeft onrust.”

Stapel van regels

Over mentale druk en kansenongelijkheid maakt ook het SER Jongerenplatform zich zorgen, vertelt voorzitter Maurice Knijnenburg. Het SER Jongerenplatform bracht in 2019 de verkenning *Hoge verwachtingen* uit, begin dit jaar gevolgd door de verkenning *Veelbelovend*. “Nederland is een goed land als je op de goede plek wordt geboren. Als je minder geluk hebt, is het moeilijker om kansen te pakken. Dat geldt niet alleen als je ouders een lagere sociaaleconomische status hebben, maar ook als je een migratie-achtergrond of een beperking hebt.”

Het SER Jongerenplatform signaleert dat jongeren problemen ondervinden in het onderwijs, op de arbeidsmarkt en op de woningmarkt. Mede door die hindernissen ervaren ze mentale druk en beginnen ze later dan hun ouders en

Foto Dirk Hol

Aan het woord

Maurice Knijnenburg
voorzitter SER
Jongerenplatform en
Nationale Jeugdraad

Stijn Sieckelink
lector Youth Spot
(jongerenwerk),
Amsterdam University
of Applied Sciences

Eva Buwalda
senior beleidsmedewerker
SER

Studenten tijdens de UITweek in Utrecht.

grootouders aan het stichten van een gezin. De coronapandemie heeft de problemen versterkt, maar niet veroorzaakt, benadrukt Knijnenburg. “Veel problemen zijn door jarenlang beleid ontstaan en je ziet nu een stapeling van beleid. Regels voor bijvoorbeeld het afsluiten van een hypotheek, die op zich prima te verantwoorden zijn, vallen samen met het leenstelsel en de toename van flexbanen. Bij elkaar ontstaat, zoals we in 2019 constateerden, een giftige cocktail.”

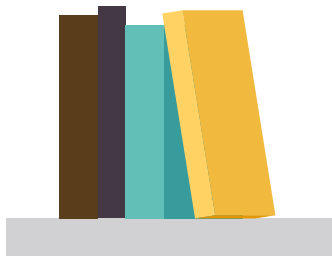
Jarenlange effecten

Beleid dat in de loop van vele jaren is ontstaan, werkt nog heel lang door

als we de effecten niet aanpakken. Eva Buwalda, beleidsmedewerker bij de SER en projectsecretaris van het SER Jongerenplatform, neemt het leenstelsel als voorbeeld. “Jongeren komen met een flinke schuld op een lastige woningmarkt. Dat heeft effect op het moment waarop ze een huis kunnen kopen, en dus kunnen beginnen met vermogen opbouwen, en daardoor ook op het moment waarop ze aan een gezin willen beginnen. Dat zijn effecten die je nog decennialang merkt. Ook het klimaatbeleid is een voorbeeld bij uitstek van die lange doorwerking. Het zijn de jongeren die over vijftig jaar nog de gevolgen merken

van de keuzes die we daarin nu maken – de beleidsmakers van nu niet meer.”

Het SER Jongerenplatform pleitte daarom in *Hoge Verwachtingen* (2019) voor een generatietoets: een toets die voor nieuwe beleidsvoorstellen laat zien wat de langdurige effecten voor verschillende generaties zijn, ook in samenhang met beleid op andere terreinen. Het voorstel daartoe is drie jaar geleden via een motie bij de Algemene Beschuwingen met open armen ontvangen, maar ondertussen nog steeds ‘werk in uitvoering’. Knijnenburg: “Wij hopen dat het nieuwe kabinet laat zien dat het wél met de generatietoets aan de slag wil.” →

Bundel over uitdagingen

Veertien adviesraden, waaronder de SER, hebben gezamenlijk het initiatief genomen voor de bundel *Jongeren en het zorgen voor hun morgen*. In de bundel belichten de raden de kansen en uitdagingen van jongeren vanuit verschillende invalshoeken. De bundel wordt op 23 mei 2022 aangeboden aan het kabinet en is daarna te downloaden op ser.nl.

Volwaardig aan tafel

Juist vanwege de lange doorwerking van beleid, willen jongeren meepraten aan de tafels waar besluiten worden genomen. “Als jongeren meepraten over nieuw beleid, is er beter zicht op hun wensen en behoeften”, zegt Knijnenburg. “Er zijn op dat gebied veel mooie initiatieven genomen de afgelopen jaren. Iedereen wil wel. En toch lukt het nog niet goed genoeg. Jongeren worden vaak voor één onderdeel of één keer uitgenodigd bij ministeries, gemeenten of andere beleidsorganen. Op het moment dat de daadwerkelijke beslissingen worden genomen, zijn er vaak geen jongeren bij.”

Buwalda signaleert hetzelfde fenomeen. “Jongeren merken dat ze vaker worden uitgenodigd en dat hun proble-

men de afgelopen jaren serieuzer zijn genomen, maar ze zien er nog te weinig van terug in beleid. Beleidsmakers zijn welwillend, maar worstelen enorm met de vraag hoe ze jongerenparticipatie structureel moeten inbedden. Het SER Jongerenplatform krijgt enorm veel waardering, maar ik vind dat er nog veel te winnen is, bijvoorbeeld in het contact met moeilijk te bereiken groepen jongeren en in een duurzame, volwaardige plek aan overlegtafels in plaats van ad hoc-inbreng.”

Is het met jongerenparticipatie al worstelen, de participatie van kinderen in de basisschoolleeftijd staat al helemaal nog in de kinderschoenen, vertelt Buwalda. “Er zijn wel initiatieven om bijvoorbeeld gesprekken te voeren met kinderen in

De participatie van kinderen in de basisschoolleeftijd staat al helemaal nog in de kinderschoenen.

Vertegenwoordigers van jongerenorganisaties onderweg naar informateur Mariëtte Hamer. Dat jongeren mochten aanschuiven, was een primeur.

groep 7 en 8. Dat levert doorgaans niet echt concrete uitkomsten voor beleid op, maar het is wel heel goed om in hun hoofden te kijken: wat houdt hen bezig? Tijdens gesprekken waarbij ik aanwezig was, bleken kinderen zich niet zozeer zorgen te maken over het klimaat, maar wel over het vinden van een huis later. Daarnaast is het goed om de vrije en creatieve manier van denken van kinderen mee te maken. Ik hoop dat we met het SER Jongerenplatform naast jongeren ook vaker kinderen zullen opzoeken om te kijken wat hen bezighoudt.”

Inzet van jeugdprofessionals

Hoe zou je jongerenparticipatie kunnen verbeteren? De Nationale Jongerenraad probeert alle jongeren te bereiken door ze op te zoeken waar ze zijn, vertelt Knijnenburg. “Dus we komen ook achter de deuren van de gesloten jeugdzorg om daar van jongeren te horen hoe zij denken dat hun leven verbeterd kan worden. We proberen ook in die instellingen het gesprek tussen jongeren en professional te faciliteren. Het is inderdaad wel bijzonder dat wij daarvoor nodig zijn, maar je merkt soms dat mensen met de beste

bedoelingen iets vóór jongeren bedenken, in plaats van mét jongeren.”

Ook Sieckelincx pleit voor het inzetten van jeugdprofessionals. “Mensen die met jongeren werken, of het nu in de zorg is of in de wijken, kunnen een brugfunctie vervullen. Zij staan met één been in de jongerenwereld en met één been in de systeemwereld. Als zij jongeren meenemen naar bijvoorbeeld een conferentie, een gemeenteraad of een debat, kan dat voor jongeren een enorme steun zijn om hun verhaal te doen.”

Daarnaast is het essentieel dat alle jongeren even serieus worden genomen. “Jongeren in het beroepsonderwijs zien dat hun inbreng in de samenleving niet op prijs wordt gesteld. Dat is een schandelijk verschil met de jongeren die havo of vwo doen. Aan die laatsten vragen we: wat denk jij ervan, hoe zouden we dit moeten regelen in onze samenleving? Jongeren in het beroepsonderwijs krijgen te horen: dit is hoe we het doen in onze samenleving en waar jij je aan moet houden. Die kloof is niet per ongeluk ontstaan, maar *by design*. Zo houden we de status quo in stand. Zolang inspraakorganen dat systeem niet doorbreken, missen ze hun doel.” →

Over het SER Jongerenplatform

Het SER Jongerenplatform is in 2015 opgericht op initiatief van voormalig voorzitter Mariëtte Hamer en de (kroon)leden van de SER. Van een vrij informele klankbordgroep is het platform uitgegroeid tot een serieuze gesprekspartner, waarin meer dan tien jongerenorganisaties zijn vertegenwoordigd. “Mariëtte Hamer heeft een belangrijke rol gespeeld in de ontwikkeling die het SER Jongerenplatform heeft doorgemaakt, door het altijd nadrukkelijk te ondersteunen”, zegt SER-beleidsmedewerker Eva Buwalda, projectsecretaris van het SER Jongerenplatform. “Inmiddels is het platform steeds vaker structureel onderdeel van SER-commissies die een advies voorbereiden.” Een van de succesfactoren van het SER Jongerenplatform is de structurele ondersteuning. Buwalda: “Zonder middelen en secretariële ondersteuning voor jongerenparticipatie is er geen gelijk speelveld.”

SER-adviezen

Over en van jongeren

De SER en het SER Jongerenplatform brachten de afgelopen jaren diverse adviezen, verkenningen en andere publicaties uit over de belemmeringen die jongeren tegenkomen in verschillende sectoren van de samenleving. De belangrijkste op een rij:

- **Hoge Verwachtingen** (2019). Over de kansen en uitdagingen voor jongeren op het gebied van onderwijs, arbeidsmarkt, woningmarkt en gezinsvorming. Het SER Jongerenplatform pleit in deze verkenning onder meer voor een generatietoets, om de effecten en de samenhang van beleid inzichtelijk te maken.
- **Studeren zonder druk** (2021). Een pleidooi voor afschaffing van het leenstelsel. Met een basisbeurs en een ruimere aanvullende beurs ontstaat er meer kansengelijkheid, zelfstandigheid en toekomstperspectief voor jongeren, vindt het SER

Jongerenplatform. Het kabinet heeft in 2022 de afschaffing van het leenstelsel aangekondigd.

- **Gelijke kansen in het onderwijs** (2021). Onderwijs is de sleutel om kansengelijkheid te bevorderen, stelt de SER in dit advies. De huidige organisatie van opvang en onderwijs vergroot de ongelijkheid echter eerder dan dat het die verkleint. De SER presenteert een samenhangend pakket van aanbevelingen. Hogere kwaliteit van basis- en voortgezet onderwijs is daarvan de kern.
- **Van systemen naar mensen** (2021). Met tien aanbevelingen geeft de SER aan hoe de jeugdzorg verbeterd kan worden. Dat is hoognodig, want veel kinderen, jongeren en gezinnen moeten te lang wachten op hulp en verzanden in bureaucratie. Praat mét in plaats van óver jongeren, is de eerste van de tien aanbevelingen.
- **Veelbelovend** (2022). In deze verkenning pleit het SER Jongerenplatform net als in

Hoge Verwachtingen voor samenhang in beleid dat effect heeft op jongeren. Het platform pleit voor een jeugdstrategie voor de (middel)lange termijn, een betere organisatie en ondersteuning van jongerenparticipatie en investeringen in het netwerk rondom jongeren.

- Op www.ser.nl (onder thema Medezeggenschap) geeft de SER **aanbevelingen voor het betrekken van jongeren bij medezeggenschap** in bedrijven en organisaties. Een gemengde samenstelling van jong en oud heeft voor een ondernemingsraad meerwaarde, omdat de or dan onderwerpen vanuit meerdere perspectieven kan bekijken. Op de site staan tips om jongeren te betrekken bij het werk van de or. Ook is er informatie te vinden over het SER Jongerenplatform Medezeggenschap, een netwerk voor en door jongeren die actief zijn in medezeggenschap.

Alle publicaties zijn te vinden op www.ser.nl ●

Laat van je horen, het gaat om jouw toekomst

Jongeren staan te weinig stil bij hun pensioen, en dat terwijl je bij een fulltime dienstverband één dag in de week voor je pensioenvoorziening werkt. Met name jongvolwassen werknemers realiseren zich dat niet. En dat begrijp ik goed, want zij houden zich liever bezig met zaken in het 'hier & nu': met wonen, carrière maken, een gezin stichten, klimaatverandering. Echter, wil je over, zeg vier decennia, het leven leiden dat je gewend bent, dan is ook tegen die tijd een aanvulling op je AOW pure noodzaak. Vanaf je veertigste daarover nadenken is te laat, dan krijg je het financieel niet meer voor elkaar. Zorg daarom nu voor je pensioen later.

Iedereen die werkt zou een volwaardig pensioen moeten kunnen opbouwen binnen het collectief dat een Pensioenfonds is, waar mensen met veel kennis werken om de pensioeninleg op de juiste manier te beleggen. Om de eigen belangen daar te behartigen, doet de stem van jongeren ertoe. Zeker nu het nieuwe pensioenstelsel, dat rond 2027 ingaat, in de maak is. Om die 'stem' te bewerkstelligen bestaat PensioenLab. Met drie initiatieven vergroten we daar het bewustzijn onder jongeren over hun pensioen: met PensioenLab2.0, de PensioenLabAcademie en met de PensioenLab Kweekvijver.

Ook het ministerie van SZW zou aan die grotere bewustwording moeten meewerken. Door bijvoorbeeld de communicatie over het 'dossier pensioen' inhoudelijk beter passend, en ook interactiever, met jongeren af te stemmen. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van het *Pensioenlabel*, dat door VCP Young Professionals is bedacht. Het is overigens ook opgenomen in de verkenning *Veelbelovend*, die onlangs door het SER Jongerenplatform werd aangeboden aan Karien van Gennip, minister van SZW.

Als laatste nog een oproep aan alle werkende jongeren in Nederland. We staan aan de vooravond van een nieuw pensioenstelsel, waarbij het zwaartepunt van de opbouw aan het begin van je carrière komt te liggen. Het is juist daarom belangrijker dan ooit dat je van je laat horen. Het gaat om jouw toekomst, om jouw pensioen... Welkom bij het PensioenLab!

Sacha Heemkerk

bestuurslid VCP Young Professionals en bestuurslid stichting PensioenLab, landelijk podium voor jongeren om mee te denken over hun pensioen, opgericht door VCP Young Professionals, CNV Jongeren en FNV Young & United

'Geen nieuw beleid zonder generatietoets'

Beleidskeuzes van nu hebben consequenties voor de toekomst. Daar moeten jongeren over mee kunnen praten en denken, vinden afzwaaiend SER-voorzitter Mariëtte Hamer en jongeren-kroonlid Luce van Kempen. Kunnen jongeren de SER-adviezen en het kabinetsbeleid veranderen?

Tekst Corien Lambregtse Foto's Dirk Hol

Het was een van Mariëtte Hamers belangrijkste doelen bij haar aantreden als SER-voorzitter: jongeren binnenhalen om mee te denken en te praten over alle vraagstukken van deze tijd.

Toen ze in 2014 afscheid nam van de Tweede Kamer om voorzitter te worden van de SER, werd ze bestormd door een delegatie van de Landelijke Studenten-vakbond, ooit door haarzelf opgericht. "Het verraste mij hoeveel interesse ze hadden in de SER en hoe belangrijk ze het vonden dat ik SER-voorzitter werd. Op die dag werd een zaadje geplant. Ik wilde jongeren bij de SER betrekken. Het gaat immers over hun toekomst."

Ze won de steun van de hele raad, legde contact met de werkgevers- en werknemers-jongerenorganisaties, studentenorganisaties en de Nationale Jeugdraad en baande de weg voor het SER Jongerenplatform.

In 2017 liet het Jongerenplatform voor het eerst van zich horen met een manifest. Het ging over hun zorgen over de toekomst en over het belang om de stem van jongeren te horen bij vraagstukken rond leren, werken en samenleven. Ze boden het onder meer aan aan de Kamerleden Gijs van Dijk en Dennis Wiersma, beiden ooit lid van FNV Jong. Die kwamen

met een motie met het verzoek om de positie van het Jongerenplatform binnen de SER te versterken en hen te vragen elke twee jaar een toekomstverkenning te maken. Daar gaf minister Wouter Koolmees (SZW) in 2018 gehoor aan.

'Perspectief jongeren vaak een eyeopener'

In 2020 bracht het SER-Jongerenplatform zijn eerste advies aan het kabinet uit (zie kader *Mijlpalen SER Jongerenplatform*). Inmiddels is ook het tweede verschenen, en vermoedelijk gaan er nog vele volgen. Want als het aan Hamer en Van Kempen ligt, zal de stem van jongeren steeds luider klinken, in Den Haag en overal.

Voelen jongeren zich nu meer gehoord?

Van Kempen: "Er is heel lang níét naar jongeren geluisterd. Uit de verkenningen van het Jongerenplatform blijkt dat veel

beleid, zeker als dat zich opstapelt, slecht uitpakt voor jongeren. Jongeren bouwen schulden op, staan onder grote mentale druk, zitten vaak met flexbanen, kunnen geen huis kopen en beginnen pas heel laat aan een gezin en kinderen.

Er begint nu iets te veranderen. Het leenstelsel, waar wij als Jongerenplatform fel tegen waren, wordt gelukkig afgeschaft. De invoering ervan was de zoveelste beslissing met negatieve impact op de toekomst van jongeren. Ik merk dat de adviezen van het SER Jongerenplatform worden gehoord, binnen de SER en door het kabinet. Als ik in de raad of een commissie vanuit het perspectief van jongeren inbreng lever, dan is dat vaak een *eyeopener* voor de andere raadsleden.

Onze inbreng levert echt iets op. Er wordt serieus werk gemaakt van de generatietoets die het platform heeft voorgesteld. Het kost wat tijd, maar het kabinet gaat die toets invoeren."

Wat houdt die generatietoets in?

Van Kempen: "Bij nieuwe wetgeving en sociale akkoorden wordt straks standaard gekeken hoe maatregelen nu en in de toekomst uitpakken voor verschillende generaties, ook in combinatie met andere wetten. Zo'n toets voorkomt dat →

MIJLPALLEN

SER Jongerenplatform

- **2016** Oprichting SER Jongerenplatform, samenwerking van jongerenorganisaties in Nederland
- **2017** *Manifest SER Jongerenplatform*. Jongeren laten hun stem horen over de toekomst, over leren, werken en samenleven
- **2019** Eerste toekomstverkenning: *Hoge verwachtingen: Kansen en belemmeringen voor jongeren in 2019*
- **2020** Benoeming eerste kroonlid om het perspectief van jongeren in te brengen: Luce van Kempen
- **2021** Advies *'En nu... daden!'* van de Jongeren Denktank Coronacrisis (samenwerkingsverband *SER Jongerenplatform* en *Denktank-Y* (onderdeel van *Coalitie-Y*))
- **2022** Tweede toekomstverkenning: *Veelbelovend. Kansen en belemmeringen voor jongeren in 2021*

jongeren onevenredig gedupeerd worden door een stapeling van beslissingen en bezuinigingen. Die toets is hard nodig.”

Hoe belangrijk is het Jongerenplatform voor de SER?

Hamer: “De jongeren hebben de sfeer en cultuur van de SER echt veranderd. Ik kom ze nu overal in het gebouw tegen en dat maakt een heel verschil. Het voelt een stuk frisser. De jongeren nemen deel aan veel SER-commissies en de raadsvergaderingen. Vanuit de raad hebben we een klankbordgroep ingesteld die met het Jongerenplatform meedenkt en hen feedback geeft, waardoor de verkenningen aansluiten bij andere SER-adviezen en ook draagvlak hebben bij de raadsleden. Hun inbreng wordt serieus genomen. Het is opvallend dat de verhoudingen in het Jongerenplatform anders liggen dan in de SER, waar werkgevers en werknemers vaak tegen-

over elkaar zitten en de kroonleden ertussenin. Het Jongerenplatform kijkt veel meer vanuit het perspectief van jongeren naar de vragen en problemen die op tafel liggen. Vanuit dat gezamenlijke belang trekken de jongeren heel eensgezind op.”

Van Kempen: “Dat klopt inderdaad. De cultuur van het Jongerenplatform is anders dan de cultuur van de raad. Er wordt niet hard onderhandeld, er wordt samen naar oplossingen gezocht. Wij houden de andere commissie- en raadsleden een spiegel voor. We laten zien hoe jongeren klem zijn komen te zitten door het beleid van vorige kabinetten, waardoor belangrijke stappen in hun leven steeds maar worden uitgesteld. De coronatijd heeft het allemaal nog moeilijker gemaakt. Veel jongeren vragen zich af of ze ooit nog een huis kunnen kopen en of ze nog wel kinderen willen. Ze zijn zich ervan bewust dat de klimaatcrisis grote

gevolgen gaat hebben en dat de jongere en volgende generaties daarvoor moeten gaan betalen. Het is niet meer zo dat jongeren het automatisch beter krijgen dan hun ouders. Die tijd is voorbij.”

Spreekt het Jongerenplatform namens alle jongeren?

Van Kempen: “Daar streven we zeker naar. Wij zien dat ook onder jongeren de ongelijkheid toeneemt. De verschillen tussen hoger en lager opgeleide jongeren en tussen jongeren uit armere en rijkere gezinnen worden groter. Het wordt steeds moeilijker om over de muren tussen die werelden heen te klimmen. Wij willen aan de ene kant dat alle jongeren gelijke kansen krijgen, maar aan de andere kant niet worden overvraagd. Veel jongeren lijden onder prestatiedruk en hoge verwachtingen. Daar moeten we ook iets tegen doen.”

Hamer: “De ongelijkheid tussen jonge-

CV

Over Luce van Kempen

Luce van Kempen (1994) is sinds 2020 kroonlid van de SER en daarmee het jongste kroonlid ooit. Ze doet op dit moment een 2-jarig traineeship corporate management bij KLM. Ze studeerde Bestuurs- en Organiseringswetenschap aan de Universiteit Utrecht (bachelor) en Global Business and Sustainability aan de Erasmus Universiteit Rotterdam (master). Ze was van 2017 tot 2019 voorzitter van de Nationale Jeugd Raad en de eerste voorzitter van het SER Jongerenplatform (2018-2020).

ren is een van mijn zorgen. Het maakt ontzettend veel verschil uit welk gezin je komt en of je een maatschappelijk netwerk hebt dat je verder kan helpen. De uitdaging is om alle jongeren te bereiken, om netwerken om hen heen te creëren en hun daardoor meer kansen te bieden.”

Wat herkennen jullie in elkaar?

Hamer: “Ik herken in Luce het lef om naar voren te stappen in een complexe wereld die je nog niet kent. En ik herken het gevoel dat je het eerst allemaal heel goed moet weten voor je iets zegt. Daar hebben jonge vrouwen doorgaans meer last van dan jonge mannen. Ik vind het knap hoe Luce zich presenteert, wat ze inbrengt en hoe ze doorbreekt. Ik zie het ook aan de andere jongeren van het Jongerenplatform. Ze maken in een paar jaar tijd een enorme groei door. Waar ik kan, probeer ik dat te bevorderen, bijvoorbeeld door lijntjes naar andere mensen

te leggen. Of ik help om de juiste toon en het juiste moment voor een inbreng te kiezen, zodat de boodschap overkomt.”

Van Kempen: “Mariëtte is voor mij groot voorbeeld omdat ze haar hele leven al voor gelijke kansen en gelijke rechten strijdt. Daar heeft ze ook de Joke Smit-prijs voor gekregen. Ik vind het razendknap hoe zij zich in een mannenwereld staande heeft gehouden. Voor mij is ze een ‘wandeland tipboek’. Vanuit de ervaringen die zij zelf heeft opgedaan, geeft ze anderen tips en adviezen. Ze is echt een verbinder. Als een vergadering lijkt te ontsporen, komt zij met oplossingen die iedereen bij elkaar brengen. Maar als het nodig is, kan ze ook knetterhard zijn. Je moet haar geen onzin vertellen.”

Hoe kan de volgende SER-voorzitter de stem van de jongeren versterken?

Hamer: “Mijn advies is: begin de kennismakingsronde bij het Jongerenplatform.

Luister wat jongeren te zeggen hebben als het over gelijke kansen en brede welvaart gaat. De toekomst is niet iets waar alleen jongeren zich druk over moeten maken; de zorg voor de toekomst is de verantwoordelijkheid van ons allemaal.”

Gaat het goed komen voor jongeren?

Van Kempen: “Daar moeten we dus heel hard aan werken. De toekomst is onzeker, we lopen op allerlei manieren tegen grenzen aan. Het betekent dat we heel veel dingen anders moeten gaan doen. Toch heb ik er hoop op dat het goed komt, juist omdat de stem van jongeren steeds beter wordt gehoord. Jongeren zijn zich er veel meer van bewust wat er moet veranderen om te zorgen dat jong en oud gelijke kansen krijgen en niemand achterblijft. Dat is wat wij met brede welvaart bedoelen.” ●

CV

Over Mariëtte Hamer

Mariëtte Hamer (1958) was van 2014 tot 2022 SER-voorzitter en trad op 1 april 2022 aan als regeringscommissaris seksueel overschrijdend gedrag en seksueel geweld.

Eerder was ze onder meer lid van de Tweede Kamer, fractievoorzitter van de PvdA in de Tweede Kamer, hoge ambtenaar bij het ministerie van OCW en directeur van een centrum voor volwasseneneducatie. Ze ontving in 2019 de Joke Smit-prijs voor haar jarenlange inzet voor de emancipatie van vrouwen, en in 2020 de Eberhard van der Laan Mediation Award, voor haar verbindende rol in de samenleving. Ze stond in de Opzij Top 100 van meest invloedrijke vrouwen. Tijdens haar studie Algemene Taalwetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam richtte ze de Landelijke Studentenvakbond op (1983).

Kansen en belemmeringen voor jongeren

Hoe staat het ervoor met jongeren, als het gaat om leren, werken, wonen, gezinsvorming en klimaat? Een selectie uit de feiten achter de verkenning *Veelbelovend. Kansen en belemmeringen voor jongeren* (2021) van het SER Jongerenplatform.

Tekst Berber Bijma Illustraties Renée van den Kerkhof

Jongeren met een migratieachtergrond ronden vaker dan voorheen succesvol een **studie** af, maar nog steeds **minder vaak** dan jongeren met een Nederlandse achtergrond. 6% van de jongeren met een migratieachtergrond maakt de opleiding niet af; 9% gaat niet door naar een vervolgopleiding. Voor een stageplek moeten jongeren met een migratieachtergrond **gemiddeld meer sollicitatiebrieven** versturen dan andere jongeren.

51% van de jongeren ervaart psychische klachten; 12% heeft zelfs ernstige klachten. Die percentages waren nooit eerder zo hoog.

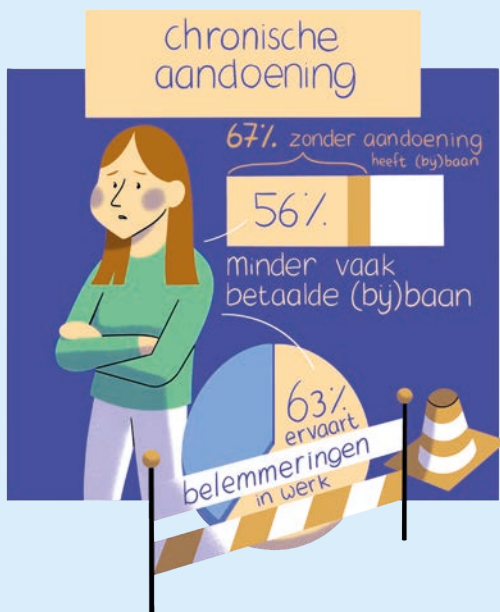
Het aandeel jongeren met een flexibel contract is tussen 2008 en 2020 gestegen: van 17% naar 20%, ondanks de krapte op de arbeidsmarkt. Vooral jongeren onder de 25 hebben vaker een flexcontract.

Ga naar het advies
*Veelbelovend. Kansen en
belemmeringen voor jongeren:*

Jongeren tussen de 18 en 25 jaar met een chronische aandoening hebben minder vaak een betaalde (bij)baan (56%) dan leeftijdsgenoten (67%) en doen vaker vrijwilligerswerk. 63% ervaart belemmeringen in het werk, door gebrek aan flexibiliteit, begrip en begeleiding.

De gemiddelde leeftijd waarop trouwen en kinderen krijgen plaatsvinden, is de afgelopen 10 jaar met ruim 1 jaar gestegen. Vrouwen krijgen gemiddeld genomen hun eerste kind als ze 30 jaar zijn en trouwen op 32-jarige leeftijd. Voor mannen zijn deze gemiddelde leeftijden 33 en 35,5 jaar.

* ↑ gemiddelden in tien jaar met ruim 1 jaar gestegen

Bijna 80% van de Nederlandse jongeren maakt zich zorgen over het klimaat. Hoe jonger, hoe meer zorgen. Daarnaast maken hoger opgeleide jongeren zich veel meer zorgen dan lager opgeleiden.

2 à 4 op de 10 koopstarters hebben een hogere hypotheek dan volgens de Autoriteit Financiële Markten verantwoord is. Tussen juni 2013 en augustus 2020 **stegen de woningprijzen met maar liefst 78 procent.**

'Jongeren moeten eigenaar worden van de aanpak'

Maarten van Ooijen (31), de jongste staatssecretaris in het kabinet, snapt wel dat jongeren soms het gevoel hebben dat de politiek hen vergeet. "In de grote vraagstukken van deze tijd, van klimaatcrisis tot woningnood, zitten jongeren in de hoek waar de klappen vallen." In zijn inspanningen voor verbetering wil hij doorlopend met jongeren in gesprek blijven.

Tekst Felix de Fijter

Of hij zich zorgen maakt om de jongeren in Nederland? Ja, eigenlijk wel, zegt Maarten van Ooijen, staatssecretaris Jeugd en Preventie. Maar sterker dan die zorgen is zijn optimisme, en zijn hoop op verbetering. “Want bij jongeren in Nederland tref je bijna altijd engagement aan. Betrokkenheid ook, en verantwoordelijkheidsbesef. Zo’n grondhouding is misschien wel belangrijker dan dat je de zaken voor jezelf op orde hebt.”

Maar wie de cijfers kent, dat weet Van Ooijen ook wel, kan op dat engagement alleen niet vertrouwen. “De coronacrisis en de nasleep ervan hebben het mentale welzijn van jongeren een opdoffer gegeven; hun sociale netwerk is geslonken, het kost hun ook meer moeite om nieuwe contacten aan te gaan.” En hoewel de coronabeperkingen in elk geval voorlopig achter de rug zijn, is dat niet zomaar weer terug op het oude niveau. “Voor een groot deel wel, daar heb ik goede hoop op, maar juist de jongeren die al kwetsbaar waren vóór de coronacrisis, voor hen zal extra aandacht nodig zijn. Ja, ook vanuit de overheid.”

Mentale overbelasting van jongeren is sowieso een thema dat de afgelopen jaren om aandacht schreeuwt. De impact ervan zag en ziet Van Ooijen ook in zijn eigen omgeving. “Mentale stress kan jongeren opslokken. Jongeren kunnen echt gebukt gaan onder die dikke deken van moeizame gedachten, van vermoeidheid, van het gevoel nooit goed genoeg te zijn.”

Ziet u een oplossing?

“We moeten het gesprek aangaan met elkaar, en daarbij leren open te zijn over onze issues. Als dat nou eens zou lukken, dat je durft te zeggen waar je mee zit, om vervolgens ook van anderen te horen waar zij onder gebukt gaan. Dat kan zo’n opluchting geven. ‘O ja, joh? Heb jij dat ook?’”

Hoe vertaalt u dat naar beleid?

“We zijn nog bezig met de uitwerking van het coalitieakkoord, maar een belangrijk onderdeel van de aanpak, kan ik alvast zeggen, is gezamenlijkheid. Het Jongerenpanel Mentale Gezondheid is van start gegaan, hen ontmoet ik toevallig deze week op de hei. En wat mij betreft is dit panel primair aan zet. Zij zijn de spil waar het om draait in dit thema, niet de overheid met een programma.”

Jongerenorganisaties zeggen weleens dat het lijkt alsof ze in de beleidsvorming en politieke besluitvorming worden vergeten. Kunt u zich dat gevoel voorstellen?

“Ik begrijp dat wel. Al de grote vraagstukken waarmee we worden geconfronteerd, hebben veel impact op jongeren; de klimaatcrisis, de woningnood, de betaalbaarheid van het onderwijs; al die verschillende dossiers raken aan de levens van jongeren. De zoektocht is hoe we jongeren echt gaan betrekken bij de oplossing, en hen daarin ook echt een stem geven. Ik denk echt dat daar een deel van de oplossing zit. Ook als het gaat om het ontzettend complexe vraagstuk van de jeugdzorg en de verbeteringen die daar dringend nodig zijn.”

Nog even over die mentale stress. Het lijkt me voor een jonge staatssecretaris ook een uitdaging die zelf onder controle te houden.

“Zeker. En daar ben ik ook alert op. Als ik merk dat iets mij aangrijpt, als ik ergens mentaal van in de kreukels raak, privé of in mijn werk, dan moet ik opletten. Anders gaat het spoken in mijn hoofd. Mijn recept is: lopen. Wandelen. Het bos in, de wijk in, het groen in. Net zolang totdat ik merk dat er mentaal iets opgelost is. Een tweede is dat ik mijn zorgen of vragen altijd met iemand deel. Iemand die ik vertrouw, een goede vriend, mijn partner, een familielid.

Als je woorden moet geven aan wat je dwarszit, helpt je dat ook jezelf weer te herpakken.”

U staat nog aan het begin van uw termijn. Welke doelen hebt u zich gesteld, als het over de positie van jongeren gaat?

“Verschillende. Het is cruciaal dat er belangrijke stappen worden gezet in de hervorming van de jeugdzorg. Dat moet structurele verbeteringen opleveren, over de hele linie. Dan heb ik het bijvoorbeeld over de afbouw van de gesloten jeugdzorg en het echt merkbaar verminderen van de bureaucratie. Een tweede doel zit ‘m in het preventiebeleid. We signaleren een paar verkeerde trends, wat overgewicht onder jongeren betreft bijvoorbeeld, en ook de afname van tabaksgebruik onder jongeren gaat me niet snel genoeg.

Bij al die thema’s en in het vormgeven van het beleid daaromheen, is de rode draad dat ik wil weten en horen wat jongeren er zélf van vinden. Zij moeten eigenaar worden van de aanpak.” ●

CV

Over Maarten van Ooijen

Maarten van Ooijen (1990) is staatssecretaris Jeugd en Preventie bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het jongste lid in het kabinet-Rutte IV. De ChristenUnie-politicus was tussen medio 2018 en begin dit jaar wethouder in de gemeente Utrecht.

Verjonging bij de politie

Perspectief en minder harde eisen, dat trekt meer jongeren, aldus Yerrel Haimé, planner bij Politie Nederland. Deze organisatie staat voor een flinke opgave om jonge medewerkers aan te trekken én te betrekken bij medezeggenschap. Haimé is alvast een van de frisse krachten van de Centrale Ondernemingsraad (COR).

Tekst Ton Bennink

Een doener met talent voor cijfers. Dat is Haimé altijd geweest. Kansen zien en pakken. Op het vwo doet hij al mee met de debatclub en als er een baan vrijkomt op Curaçao, pakt hij met zijn toenmalige vriendin, nu echtgenote, snel zijn biezen. Na wat omzwervingen in het onderwijs belandt hij bij de politie-eenheid Den Haag, als planner voor de Dienst Regionale Recherche. De medezeggenschap lonkt en in december heeft de COR er een frisse kracht bij.

“We moeten verjongen en vernieuwen”, stelt Haimé. “De politie vergrijsst en ik ben ook niet piepjong meer, maar voel me toch meer een millennial. Die staan anders in het werk. Dat moet interessant en uitdagend zijn. Zo zie ik het ook. Natuurlijk doe je het uiteindelijk voor de burger. Neemt niet weg dat de organisatie ook mensen moet binden

met verschillende achtergronden die uitdaging willen.”

Pensioen

De aankomende jaren gaat een grote groep medewerkers van de Politie met pensioen. De organisatie staat daarmee voor een flinke opgave om nieuwe (jonge) medewerkers aan te trekken, op te leiden én te betrekken bij medezeggenschap. De ondernemingsraden van de Politie hebben verschillende initiatieven genomen om bij de or-verkiezingen meer jonge kandidaten te kunnen presenteren. Zo zijn er verschillende workshops over medezeggenschap georganiseerd en een *Roadshow medewerkersparticipatie*. In dit project gingen or-leden langs bij verschillende teams om in gesprek te gaan over medewerkersparticipatie. Het persoonlijk contact met jongeren lijkt uiteindelijk het meeste op te leveren.

Ook Haimé deed mee aan workshops. Zijn enthousiasme ontstond bij MZ Frontliners, een training opgezet door CNV jongeren, over het belang van medezeggenschap. Hieraan kon de Politie dankzij een subsidie meedoen. Ook volgde hij een workshop communicatie, om vervolgens door ex-leden van de Centrale Ondernemingsraad wegwijs gemaakt te worden.

Minder harde eisen, meer perspectief. Daar pleit Haimé voor. “We kennen al experimenten waarbij collega’s via eerder verworven competenties aantonen dat ze een niveau hoger kunnen functioneren, maar het zijn nog vooral lokale initiatieven. Natuurlijk moeten er harde eisen zijn en moet je diploma’s halen om bijvoorbeeld hoofdagent te kunnen worden. Maar de jonge generatie is wat meer van het laten zien dat je iets kan. Die mogelijkheid zouden we als politie Nederland kunnen versnellen.”

Aan het woord

Yerrel
Haimé

planner en lid Centrale
Ondernemingsraad
Politie Nederland

Foto ANP/MediaTV

Agenten aan het werk in Rotterdam.

Zoals in elke organisatie zien juist nieuwe mensen kansen, stelt hij. “Ook ik stelde vragen over waarom we zaken op een bepaalde manier aanpakken. Bijvoorbeeld de roostersoftware. Logisch dat vreemde ogen nieuwe inzichten bieden. Daarom is nieuwe en jonge aanwas ook zo belangrijk.”

De nationale politie is sinds 2010 één organisatie en er zijn flinke stappen gemaakt. Maar er zou meer uitwisseling moeten komen, zegt Haimé. “Waarom kan een planner van de ene eenheid niet vervangen bij de andere eenheid? Ook dat hoort bij afwisselend en aantrekkelijk werk. Daar trek je jongeren mee, want het biedt meer perspectief. Niet alleen in verdiensten, ook in doorgroeimogelijkheden.”

Meedenken en -beslissen

De medezeggenschap kan bij verjonging een stuwende rol spelen, signaleert het

kersverse ondernemingsraadslid. “Ik ben lid van de COR geworden om te helpen meer jongeren te betrekken bij de medezeggenschap. Tweede doel is jongeren bij de politie meer perspectief te bieden. Ook zag ik dat sommige bedrijfsprocessen beter kunnen. Ik sta voor vernieuwing, een nieuw elan en een cultuuromslag. Natuurlijk kan ik het niet alleen, maar misschien dat jongeren toch gaan beseffen dat ze iets kunnen betekenen in de medezeggenschap. Een cultuur waarin meedenken en meebeslissen wordt gewaardeerd is daarbij essentieel.”

Zelf wil de inwoner van Nootdorp zich vooral ontwikkelen binnen de organisatie en de ervaring binnen de or meenemen naar een andere functie. Over vier of misschien wel acht jaar als hij herkozen wordt. “De politiek? Nee, ik zit meer op de inhoud. Al moet je bij mij nooit, nooit zeggen.” ●

SER

Jongerennetwerk Medezeggenschap

Jongeren? Graag, maar hoe haal ik ze binnenboord bij de medezeggenschap? Goede vraag, want jongeren kijken vaak met een verse en vernieuwende blik naar de organisatie. Het SER Jongerennetwerk Medezeggenschap kan een steuntje in de rug zijn. Het netwerk is bovendien een ontmoetingsplek voor jonge medezeggenschapsleden. Ze wisselen in het netwerk tips, contacten en ervaringen uit. Video's van jongeren zelf, tips hoe ze erbij te betrekken en hoe voor een diverse ondernemingsraad te zorgen: ga naar ser.nl:

'Al in groep 1 wordt onderscheid gemaakt'

De aandacht voor jongerenwelzijn is toegenomen, maar prestatiedruk en ongelijkheid drukken nog steeds zwaar. Zeker voor jongeren met psychische klachten of een chronische aandoening. Dat signaleert het SER Jongerenplatform. Ervaringsdeskundige Femke van Zoggel: "We zijn er nog lang niet."

Tekst Felix de Fijter

Hoe staat het met het mentale welzijn van jongeren? En hoe gaat het met de inclusie van jongeren met een chronische aandoening? Het SER Jongerenplatform zoomt in op onder meer deze twee thema's in de nieuwste verkenning *Veelbelovend*, naar de kansen en belemmeringen van jongeren op het gebied van leren, werken, wonen en gezinsvorming.

Ervaringsdeskundige Femke van Zoggel heeft jeugdrema en werkt bij JongPIT, een stichting die zich hardmaakt voor jongeren met een chronische of psychische aandoening of beperking. "We staan een inclusieve maatschappij voor waarin iedereen volwaardig kan meedoen", legt ze uit. "We organiseren evenementen en masterclasses en helpen jongeren door ze informatie te geven en ervaringsverhalen te delen."

Zelf kreeg Van Zoggel op haar dertiende de diagnose jeugdrema. "Het heeft echt een stempel gedrukt op mijn tiener-tijd. Want iedereen rent heel hard en jij staat voor je gevoel stil. Het duurde best lang voordat ik de ondersteuning kreeg die ik nodig had, maar mede ook dankzij de inzet van mijn ouders is het gelukt om mijn draai te vinden en een plek te vinden op de arbeidsmarkt. Ik wilde me heel

graag nuttig maken, en gelukkig heb ik nu een plek gevonden waar dat kan."

Hokjes

"Inclusie en toegankelijkheid zijn de afgelopen jaren belangrijkere thema's geworden in de hoofden van mensen. Dat is een goede zaak. Maar we zijn er nog lang niet." In het basisonderwijs gaat het vaak al mis, constateert Van Zoggel. "Je bent vier jaar oud, je hebt een beperking en al gauw wordt de vraag opgeworpen of speciaal onderwijs niet beter voor je is. Dus voordat je goed en wel op school begonnen bent, wordt er al onderscheid gemaakt tussen 'jij past wel in het hokje' en 'jij niet'. Je moet naar school in een busje, die school staat meestal in een andere wijk en – ook heel belangrijk – de kinderen zonder beperking leren nooit om te gaan met mensen die niet in het hokje passen. Hoe kunnen we dan van hen verwachten dat ze dat later op de arbeidsmarkt wel kunnen?"

Onder je niveau

Ook in de latere levensfase hebben jongeren met een beperking obstakels te nemen, zegt Van Zoggel. "Het mbo heeft te maken met de Wet passend onderwijs, maar die is in het hoger onderwijs en

op de universiteit niet van toepassing. Als het gaat over wat extra tijd voor een tentamen of om grootlettermateriaal, dan gaat het daar nog wel. Maar als het wat ingewikkelder wordt, neem een aangepast rooster, of een vrijstelling van een groepsopdracht, dan ben je echt afhankelijk van de goede wil van een onderwijsinstelling."

'Met een kansrijke start kun je zo veel betekenen'

"Het gevolg ervan", zegt Van Zoggel, "is dat jongeren met een chronische aandoening vaak op een lager niveau afstuderen. 'Ga jij maar een niveau lager', wordt er dan gezegd. 'Dan heb je het net iets makkelijker.'"

Maar daar zitten jongeren met een

Advies

Tijd voor actie

De positie van jongeren is in de afgelopen twee jaar op veel gebieden niet verbeterd en in een aantal gevallen zelfs verslechterd. Dat geldt in het bijzonder voor jongeren van ouders met een lagere sociaaleconomische achtergrond en jongeren met een chronische aandoening of een niet-westerse migratieachtergrond. Er is in de afgelopen jaren onvoldoende gebeurd om de problemen aan te pakken. Het is belangrijk dat deze problemen niet alleen worden erkend, maar dat er nu ook echt snel iets aan wordt gedaan. Dat zegt het SER Jongerenplatform in de verkenning *Veelbelovend. Kansen en belemmeringen van jongeren in Nederland in 2021*.

beperking helemaal niet op te wachten. Ze hebben vaak een heleboel meegemaakt. Ze weten al heel hun leven hoe ze zich moeten aanpassen. Dus kijk gewoon naar de talenten van mensen. Je kunt zo veel betekenen, als je een kansrijke start krijgt zoals iedereen.”

Vergeten groep

JongPIT wil overheden aansporen om vooral de stem van jongeren te borgen. “Corona heeft ons er nogmaals op gewezen dat jongeren met een chronische aandoening een vergeten groep zijn in dit land. Ze lopen achterstanden op en hun mentale gezondheid gaat achteruit.”

Van Zoggel roept onderwijs en werkgevers op om niet naar iemands aandoening of belastbaarheid te kijken, “maar probeer erachter te komen wie iemand echt is. Denk niet in hokjes, maar kijk naar ieders talenten en ambities. Waar ben je goed in? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat je talenten kan gaan inzetten?” ●

Dit interview verscheen eerder in het online magazine van de SER: ser.nl/sermagazine

‘Volwassenen hebben echt iets aan onze ideeën’

Kinderburgemeesters zetten zich in voor thema's die er voor hen en hun leeftijdgenoten écht toe doen. Zo brengen ze kinderpacticipatie in de praktijk. Pesten, het milieu en armoede bijvoorbeeld. "Sommige kinderen hebben geen fiets, terwijl zoveel mensen een oude fiets in de schuur hebben staan."

Tekst Nicole Gommers Foto's Dirk Hol

Van links naar rechts: Eva, kinderborgemeester Diemen, Lin, kinderborgemeester Sint-Michiëlsgestel, Floor, kinderborgemeester Haarlemmermeer

Kinderburgemeesters Lin, Floor en Eva hebben net met tientallen ambtsgenoten de vijfde Landelijke Dag van de Kinderburgemeesters achter de rug, die na eindeloos uitstel door corona in Madurodam werd gehouden. Ze ontmoetten er andere kinderburchemeesters, maar ook raadsleden, ambtenaren, wethouders, burgemeesters en vertegenwoordigers van organisaties die voor en met kinderen werken. Ze volgden workshops en konden 'op de zeepkist' hun visie geven op wat er gedaan moet worden tegen pesten, een onderwerp dat veel kinderen raakt. Vol inspiratie kwamen de kinderburchemeesters ervandaan. "Het is goed om te we-

ten welke speerpunten andere kinderburchemeesters hebben en wat ze daar allemaal over denken", zegt Lin, die zelf bezig is met wat je kunt doen om pesten tegen te gaan. Ook Eva en Floor hebben veel geleerd van de andere kinderburchemeesters, die verschillende ideeën hebben over dezelfde onderwerpen. Eva: "Bijvoorbeeld hoe je samen kunt spelen en hoe kinderen met een beperking ook mee kunnen doen."

Kinderen vertegenwoordigen kinderen

Dat kinderburchemeesters een belangrijke taak hebben, daar zijn ze het zonder meer over eens. Beleid heeft altijd impact op kinderen en jongeren, dus zij praten

graag mee. Eva: "Kinderen kijken op een andere manier. Volwassen moeten onze ideeën serieus nemen, hun best doen om te begrijpen wat we bedoelen." Lin: "Want kinderen zijn de toekomst."

Floor is momenteel druk met haar fietsenplan. "Fietsen is gezond en goed voor het milieu. Iedereen moet dus van de bank. Maar er zijn kinderen die geen fiets hebben omdat hun ouders dat niet kunnen betalen." De oplossing vindt ze voor de hand liggend. "Er zijn zoveel mensen die een oude fiets in de schuur hebben staan. Haal die fietsen eruit en stel ze beschikbaar. En stichtingen kunnen geld doneren." Lin is bevoegen over het onderwerp pesten. Niet gek, want ze is er zelf slachtoffer van geweest. →

Genootschap

'Volwassenen moeten leren vragen wat het kind nodig heeft'

Willemin Dupuis is directeur van Kinderrechten.NU en initiatiefnemer van het Nederlands Genootschap van Kinderburgemeesters, dat in 2019 werd opgericht. Inmiddels worden zo'n 87 gemeenten vertegenwoordigd door een kinderburchemeester. Die hebben een adviserende rol: ze doen suggesties aan de gemeenteraad. Afhankelijk van hoeveel energie gemeenten in kinderpacticatie steken, is er soms een kindergemeenteraad die de kinderburchemeester adviseert en ondersteunt.

Dupuis: "Kinderburgemeesters laten formeel zien wat kinderpacticatie is. Vanaf groep 6 of 7 zijn kinderen eraan toe te oefenen met het vormen en laten horen van hun eigen mening, luisteren naar anderen en samen keuzes maken. Ze leren de microfoon te vinden, waarmee ik bedoel dat ze weten waar ze terecht kunnen om hulp te krijgen. Kinderen leren zo vertrouwen op anderen, én ervaren dat zij hun situatie kunnen verbeteren. Het gaat kortom om burgerschapsvorming." Het belang daarvan valt niet te overschatten. "Kinderen die niet leren participeren, ondervinden op latere leeftijd gevolgen. Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat de helft van de burn-outs voortkomt uit een kindertrauma. Kinderpacticatie heeft een preventieve werking omdat je leert je eigen verhaal te kunnen vertellen, te delen, naar anderen te luisteren, in te leven, voor elkaar te zorgen, elkaar te helpen. Dat bespaart de maatschappij op lange termijn veel geld."

Aan het woord

Onbevragen luisteren

Het zijn zeker niet alleen de kinderen die leren van kinderpacticatie: "Volwassenen die zonder oordeel luisteren, steken van kinderen op wat die nodig hebben om veilig, gezond en gelukkig op te groeien. Daarmee gaat het dus om veel meer dan alleen waar kinderen juridisch recht op hebben. Dat werkt natuurlijk alleen als burgemeester en wethouders hiervoor openstaan en er het belang van inzien. Helaas is dat nog niet altijd zo. Dan blijft de rol van de kinderburchemeester ceremonieel."

Binnen gemeenten die wél onbevragen luisteren, spelen kinderburchemeesters daadwerkelijk een rol bij verandering, bijvoorbeeld door aan te geven dat zij behoefte hebben aan een rookvrije sportclub, of dat zij een boodschappendienst willen runnen voor ouderen. Dupuis: "Het indrukwekkendste voorbeeld dat ik ooit meemaakte, was toen Simone luisterde naar staatssecretaris Bussemaker, die de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling introduceerde. Zij sprak over de protocollen die professionals helpen zorgvuldig te handelen in situaties waarin de veiligheid van kinderen in het geding is. In een volle zaal vroeg Simone: 'Wat is ons protocol, wat moeten wij doen als het niet goed gaat met een vriendje?' Een terechte vraag, want kinderen weten het vaak als eerste als er iets loos is. Dit resulteerde uiteindelijk in de KinderMeldcode."

“Een onderzoeker gaf een les over pesten en buitensluiten. Hij vroeg wie daar tegen is. Iedereen in onze klas stak zijn vinger op. Maar ik ben gepest, dus dat klopt niet! De aanpak van zomaar een les geven werkt niet. Je kunt veel beter laten zien wat pesten doet met een slachtoffer. Dat maakt indruk en helpt wel. Ook met de pester gaat het vaak niet goed, die zit niet lekker in z'n vel.”

Niet uit de lucht

De onderwerpen waar de kinderburgemeesters zich voor inzetten, komen niet zomaar uit de lucht vallen. Kinderburgemeesters vertegenwoordigen immers alle kinderen. Eva: “Wij werken samen met een kinderraad. Vaak verzamelen we met andere scholen ideeën.” Floor: “Ik sta er altijd voor open om met andere kinderen te praten. Maar je kunt ook een doos laten

rondgaan, waar iedereen een briefje met ideeën of belangrijke punten in doet.”

Voelen de kinderburgemeesters zich ook gehoord? Dat blijkt dik in orde, aldus Eva. “Onze burgemeester is altijd bij de kinderraadvergadering. Hij luistert en doet echt iets met onze ideeën.” Floor heeft vooral met de wethouder contact. “Met de wethouder kan ik altijd overleggen. Op bijzondere dagen gaan de burgemeester en ik samen naar evenementen, bijvoorbeeld met Koningsdag.” In de gemeente van Lin is er geen kinderraadvergadering. “Maar ik houd contact met de burgemeester via mailtjes naar de managementassistent. Zij reageert gelukkig altijd erg snel.” Toch is het soms ook best lastig te weten met welke vragen je bij wie terecht kunt. Of hoe je aan geld komt voor een plan. Floor: “Gelukkig hebben we ook een werkboek met adressen van deskundigen.”

Trots

Kinderburgemeester zijn ze voor een heel schooljaar, en dat vliegt voorbij. Dat betekent dat er ook een beetje haast is om plannen voor elkaar te krijgen. Zo wil Floor echt werk maken van haar fietsenplan. Maar er zijn ook al dingen waar ze met trots op terug kan kijken. “Dat we geld ophaalden voor een stichting, zodat kinderen waar thuis niet veel geld is, iets leuks kunnen doen.” Lin is trots dat ze te zien was in een toneelstuk over pesten. “Ik heb al best veel kinderen kunnen bereiken met mijn verhaal.” Eva denkt met trots terug aan een video over hacken die ze samen met anderen maakte. “Als je gehackt wordt, kunnen ze je geld stelen, maar ook in een groepsapp onder jouw naam vervelende posts plaatsen. Zo ontstaat cyberpesten. Alle kinderen moeten weten hoe ze zich kunnen beschermen.” ●

Landelijke dag van kinderburgemeesters, 19 maart 2022, Madurodam.

Het gaat over hen!

Kinderen en jongeren laten meedenken over de besteding van het geld van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO)? Niet meer dan logisch, want het gaat over hen! Bestuurders, ambtenaren en politici zijn vaak geneigd om door hun eigen bril te kijken. Maar kunnen zij zich werkelijk inleven de ander?

Een belangrijk doel van het NPO is om de onderwijsachterstanden in te lopen die zijn ontstaan tijdens corona. De crisis heeft de bestaande ongelijkheden vergroot. Schoolsucces hoort gebaseerd te zijn op de capaciteiten van leerlingen. Helaas heeft sociaaleconomische achtergrond in de praktijk een nog veel grotere invloed.

Dit leidt tot kansenongelijkheid: niet alle kinderen en jongeren kunnen hun volle potentie bereiken. Armoede, onveiligheid en een gebrek aan kunst en cultuur in huis vormen een giftige cocktail, met als gevolgen: lage verwachtingen – bij de buitenwereld én bij henzelf – onderpresteren en onder advisering.

Bij mij in de klas zitten allerlei ‘moeilijke’ jongeren, uit het speciaal onderwijs, uit detentie... Een van hen is een superintelligente jongen, die soms ineens wegloopt uit de klas. In het begin raakte ik daar geïrriteerd door. Tot ik ontdekte dat hij een moeder heeft met een verstandelijke beperking. Hij moet dus zorgen voor zichzelf én zijn moeder.

Het deugt niet dat externe factoren zo’n beslissende rol spelen in ons onderwijssysteem. Juist nu we de coronacrisis achter ons laten, zijn structurele oplossingen nodig om alle kinderen gelijke kansen te geven. Dan denk ik bijvoorbeeld aan uitstel van het selectiemoment van 12 naar 14 jaar, omdat veel kinderen uit arme en laagopgeleide gezinnen laatbloeiers zijn. Of onderwijs op sociaal-emotioneel vlak: 60 procent van het leren vindt plaats buiten de context van het klaslokaal. Of aan brede basisscholen, waar aandacht is voor sport, handenarbeid, muziek en techniek.

Maar ook ik kijk door mijn eigen bril. Veel beter is het om het de kinderen en jongeren te vragen om wie het gaat. Want maar weinig mensen die het voor het zeggen hebben in Nederland, hadden vroeger zelf een lage sociaaleconomische status. Zij weten niet hoe het is om dat o zo belangrijke voorlezen te missen. Als de beslissers te ver afstaan van de echte wereld, is het risico dat er beleid tot stand komt dat niet werkt. En dat is zonde, omdat we met 8,5 miljard euro zoveel goeds kunnen doen.

Karim Amghar

**mbo-docent, presentator, schrijver, podcastmaker
en adviseur Platform Perspectief Jongeren, dat het kabinet
de komende drie jaar adviseert over het NPO**

‘Een breder stemgeluid leidt tot betere oplossingen’

Missing Chapter Foundation, de stichting die prinses Laurentien in 2009 oprichtte, heeft als missie om van kindinclusie het nieuwe normaal te maken. Dat kan door kinderen en volwassenen gelijkwaardig te laten samenwerken aan oplossingen voor maatschappelijke problemen. “Ik hoop dat we aan de vooravond staan van een échte omslag.”

Tekst Dorine van Kesteren Foto Jeroen van der Meyde

Princes Laurentien herinnert het zich nog goed, de bijeenkomst met een aantal kinderen en het college van burgemeester en wethouders in Leiden. Onderwerp van gesprek: kinderarmoede. De vraag waar de gemeente niet uitkwam: hoe kan zij arme gezinnen ondersteunen met de stadspas, zonder dat kinderen zich schamen om dit pasje te laten zien bij sportclubs of musea? “Nou, dat is toch simpel”, zeiden de kinderen. “Geef álle kinderen in de stad een pas, en zet er bij de een meer geld op dan bij de ander.”

Laurentien, met een glimlach: “Klaar, opgelost.” Met dit voorbeeld illustreert zij haar stelling dat kinderen en jongeren besluitvormers kunnen, of zelfs zouden moeten, helpen. “Kinderen hebben creativiteit, verbeeldingskracht en het vermogen om basale vragen te stellen. Volwassenen zitten opgesloten in systemen en structuren en zien vaak alleen maar bezwaren.”

Rijker perspectief

Missing Chapter nam het initiatief voor een Nationale Raad van Kinderen en was bedenker en aanjager van meer dan honderd Raden van Kinderen, die gemeenten, bedrijven en maatschappelijke organisaties adviseren. “Nederland moet zich houden aan het VN-Verdrag van de Rechten van het Kind, dat jon-

geren het recht geeft hun mening te geven. Daarnaast bieden jongeren een ander, rijker perspectief en een completer beeld. Zij zijn beter aangesloten op de wereld van nu. Voor kinderen is digitalisering bijvoorbeeld hun tweede natuur. Tot slot is de kans groot dat kinderen en jongeren zich ontwikkelen tot actieve burgers als ze op jonge leeftijd al ervaren dat hun stem en perspectief serieus worden genomen.”

Alle thema’s van de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties gaan kinderen en jongeren aan, aldus Laurentien. “Wat we nu beslissen over bijvoorbeeld klimaat, infrastructuur, de woningmarkt of arbeidsmarkt, gaat over hún toekomst.” Over de vraag of kinderen wel de vereiste kennis hebben, kan ze kort zijn. “Kinderen en volwassenen nemen ieder hun eigen kennis mee, en die vullen elkaar aan. Ik zeg niet dat kinderen alles beter weten. Maar: volwassenen redden het ook niet in hun eentje. Om complexe, maatschappelijke opgaven op te lossen, hebben we toch echt een frisse blik nodig.”

Onbegrip

Number 5 Foundation – zusterorganisatie van Missing Chapter – onderzocht voor het ministerie van Binnenlandse Zaken hoe bestuurders en jongeren gelijkwaardig kunnen samenwerken.

Hieruit blijkt dat jongeren en volwassenen elkaar niet zo goed begrijpen. “Volgens bestuurders komt dat doordat jongeren niet geïnteresseerd zijn in politieke onderwerpen, terwijl dat slechts voor een derde van de jongeren geldt. Bestuurders hebben dus vaak geen idee wat jongeren vinden. Sterker nog, het onderzoek maakt duidelijk dat het ontbreekt aan nieuwsgierigheid. De basis mindset zou moeten zijn dat je niet weet hoe het is voor een ander. Niet voor niets ervaren jongeren dat volwassenen altijd denken dat ze gelijk hebben. Dan helpt het niet dat minder dan 20 procent van de bestuurders regelmatig praat met kinderen en jongeren.”

Laurentien maakt zich grote zorgen over schijnparticipatie. “Dan wordt het praten met kinderen en jongeren gezien als afvinkbox: iets wat moet, maar niet echt belangrijk is. Ideeën en adviezen verdwijnen in een la of jongeren worden uitgenodigd als decoratie.”

Hoog tijd dus voor wezenlijke betrokkenheid. De SER kan daarbij volgens Laurentien een grote rol spelen. “Deze organisatie is gebouwd op dialoog en het ‘samen doen’. Het SER Jongerenplatform doet fantastisch werk.” Zij roept de bestuurders in de SER op om naar voren te treden als bondgenoten van kinderen en jongeren. “Jongeren moeten zóveel moeite doen om aan tafel te komen.

Beslissers kunnen zorgen voor een versnelling door te zeggen: kom erbij, we hebben jullie inzichten nodig. Niet even, maar structureel.”

Zij pleit ervoor om aansluiting te zoeken bij de bestaande initiatieven. “Overal zijn kinderen en jongeren op hun eigen manier bezig met maatschappelijke onderwerpen. Zij staan bijvoorbeeld al op het Malieveld voor het klimaat! De volgende stap is om ook ongeorganiseerde jongeren te benaderen. Zorg dat die stemmen ook aan tafel gehoord worden. Hoe? Het begint met nieuwsgierigheid naar de inwoners van je gemeente of land.”

Feestje

Eigenlijk spreekt prinses Laurentien liever over kindere emancipatie dan

inclusie en participatie. “Stel, je ziet besturen als een feestje. Inclusie houdt in dat ik buitenstaanders uitnodig, maar dat het volledig mijn feestje blijft. Laat ik hen ook participeren, dan mogen zij meedansen, maar ik kies de muziek. Bij emancipatie zeg ik: ‘Laten we samen een feest geven, want in mijn eentje is het gewoon minder goed.’ Dáár moeten we naartoe.”

Ze hoopt dat Nederland aan de vooravond staat van een échte omslag. “Het is noodzakelijk dat we samen beleid gaan maken. Niet alleen met kinderen en jongeren, maar bottom-up door de hele samenleving heen. Een breder stemgeluid leidt tot betere oplossingen. Voor mij is dit onderdeel van de nieuwe bestuurscultuur.” ●

CV

Prinses Laurentien van Oranje

... is sociaal ondernemer, auteur en (dialog)facilitator. In 2004 richtte ze Stichting Lezen & Schrijven op, in 2009 Missing Chapter Foundation en in 2017 samen met echtgenoot prins Constantijn Number 5 Foundation.

Het overkoepelende doel: een inclusieve, rechtvaardige en duurzame samenleving. Zo zet Laurentien zich onder meer in voor een gelijkwaardige rol van ouders en kinderen in de aanpak van de kinderopvangtoeslagaffaire en is ze coauteur van het rapport *(Gelijk)waardig Herstel*.

‘We zijn er niet voor een leuk fotomoment’

Even bevestigt ze het cliché. Op fort Pampus maakt ze een pesto van salie en andere wilde kruiden, met een door de fiets aangedreven blender. Toch, Aniek Moonen (24), sinds oktober 2021 voorzitter van de jonge Klimaatbeweging, is allesbehalve een luchtfietser.

Tekst Ton Bennink Foto's Hans Vissers

Hoewel ze met genoegen terugkijkt op het educatieve uitstapje op wat eens fort Pampus was en gebruikt werd voor de verdediging van Amsterdam, is het drie dagen later – begin dit voorjaar in Den Haag – de harde werkelijkheid van een moderne oorlog die Aniek Moonen bezighoudt. Op bezoek bij minister Rob Jetten dringt ze erop aan dat de Russische aanval op Oekraïne niet tot heropening van kolencentrales mag leiden. Ook roept ze op tot het betrekken van jongerenorganisaties in de uitwerking van het coalitieakkoord. Tot niet zo lang geleden ondenkbaar.

De club van Moonen heeft een stormachtige ontwikkeling meegemaakt. “Twee jaar geleden moesten we alles uit de kast halen om in gesprek te komen met een kamerlid. Nu komen we standaard jaarlijks twee keer aan tafel met de minister van Klimaat. Ook hebben we in het coalitieakkoord afgedwongen dat er bij klimaatbeleid een generatietoets moet plaatsvinden en komt er een onafhankelijke klimaatautoriteit die de overheid helpt de klimaatdoelen te halen. We zijn er niet meer voor een leuk fotomoment.”

Helaas wordt de Jonge Klimaatbeweging nog te weinig bij de uitvoering betrokken, zo stelt ze. “Na meermaals

gevraagd te hebben aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ons te betrekken bij de uitvoering van de generatietoets, kregen we te horen dat we uitgenodigd werden bij de informatieavond. Dat is te laat. Dat moet beter.”

Dure duurzaamheid

Dat klinkt ferm en dat wil Moonen ook zijn. Ferm tegen beslissers en machthebbers, empathisch naar de samenleving. Duurzaam leven is weliswaar de uitweg, ook uit de ellende van de infectieziekten, maar dat moet wel eerlijk gebeuren. “We doen iets verkeerd als de burgers meer pijn voelen dan de grote uitstoters als multinationals, grote industrie en de overheid. De verantwoordelijkheid moet bij hen liggen. De burger volgt.”

En dat kan ook volgens Moonen. “De Nederlandse Vereniging van Duurzame Energie rekende uit dat we vijf miljard kubieke meter gas uit Rusland importeren. Die kunnen we compenseren door regelingen voor snel isoleren in te voeren en de industrie minder warmte te laten uitstoten. Je krijgt mensen pas mee als het systeem verandert en er budget voor duurzaamheid komt. Duurzaamheid is nog te duur.” →

Aniek Moonen (met de windmolen) op Pampus.

Zelf, waar mogelijk, het goede voorbeeld geven en een systeem scheppen dat duurzame keuzes mogelijk maakt, dat is de insteek van Moonen. “Het helpt niet als je hoort dat een verlaging van het btw-tarief op fruit nog even niet kan, omdat de Belastingdienst dit niet aankan. Kom op jongens, als dit al niet kan? We moeten binnen vijf jaar echt flinke stappen zetten naar een duurzame samenleving. Dat zien ze in Den Haag ook wel. Het schaamrood staat daar soms op de kaken. We zijn als Nederland te laat gestart met verduurzamen. We maken nu een inhaalslag en dat is hard nodig.”

SER Jongerenplatform

Mismatch klimaatbeleid en jongeren

Klimaat en duurzaamheid kwamen niet aan bod in de eerste SER Jongerenplatform-verkenning naar de positie van jongeren in Nederland *Hoge Verwachtingen* (2019). Dankzij de toetreding van De Jonge Klimaatbeweging tot het SER Jongerenplatform veranderde dat. Klimaat en duurzaamheid maken nu een belangrijk deel uit van eind 2021 verschenen Jongerenverkenning *Veelbelovend*.

De meeste jongeren (18 tot 35 jaar) vinden het klimaatbeleid te langzaam gaan, zo valt hierin te lezen. Vier van de vijf jongeren maken zich ten minste lichte zorgen over het klimaat. Ruim de helft vindt dat de politiek te weinig doet en dat er te weinig aandacht op school is voor het onderwerp.

Ook signaleert de jongerenverkenning een dubbele mismatch met het klimaatbeleid. Jongeren ondervinden straks de gevolgen van de klimaatverandering, en de maatregelen die er genomen worden, zijn niet op hen afgestemd. De huidige maatregelen komen vooral ten goede aan de meer welvarenden, de jongeren zijn dat niet. Duurzame technologieën worden bijna uitsluitend gebruikt door huishoudens met hogere inkomens. Mensen die dit niet kunnen betalen, vallen buiten de boot en zien hun energierekening stijgen.

Ook moet er haast gemaakt worden met de invoering van de generatietoets. De gevolgen van klimaatbeleid voor jongeren en toekomstige generaties, spelen nog geen rol bij de uitvoering van maatregelen.

Drie keer vlees

Waarom verandert iemand in vijf jaar van tamelijk onwetend naar een klimaatbewuste leider van een jongerenbeweging? Antwoord: bewustwording en ervaring. De eerste stap hierin was voor Moonen de overgang van het Brabantse platteland naar Den Haag voor een studie Sustainability. “Op de middelbare school leerde ik tijdens aardrijkskunde over het broeikas-effect, maar dat was het. We aten thuis drie keer per dag vlees en vliegschaamte was er niet. In Den Haag kwam ik in aanraking met mensen die veganistisch aten. Niet alleen vanwege dierenwelzijn, ook omdat het goed voor het klimaat is.”

Stap twee: ervaring. “Tijdens een studie-uitwisseling was ik in het

Californische Santa Barbara. Daar zag ik wat klimaatverandering teweegbrengt in de vorm van gigantische bosbranden. Dat, en de documentaire *What the Health* (over de relatie tussen voeding en ziekte, red.), opende mijn ogen. Een ‘aha-momentje’, zo gezegd. Dat was het moment waarop ik besloot voortaan ook veganist te worden.”

Ze benadrukt “geen heilig boontje” te zijn. “Het was een ontdekkingsreis. Geen vlees en niet vliegen heeft effect. Net als zo min mogelijk spullen en kleding kopen. Dat doe ik dus ook, maar sinds kort eet ik niet meer honderd procent plantaardig. Bij de bloedbank ontdekten ze toch ijzertekort. In deze baan ben ik onwijs veel op weg en heb niet altijd tijd om een afge-

wogen dieet te volgen. En dat is wel nodig. Ik voelde me overigens wel heel goed met een plantaardig voedselpatroon.”

Naast empathie staat ‘neutraal’ als kernwoord op de website van de Jonge Klimaatbeweging. Toch, er moet wel gekozen worden voor een carrière hierna, al is ze nog zeker tien jaar ‘jong’. “Als ik maar invloed heb om het klimaat te verbeteren. Dat kan in de top van het bedrijfsleven zijn, maar ook in de politiek. Daar kun je snel resultaat boeken. Het lijkt me een eer om volksvertegenwoordiger te kunnen zijn, zoals ik dat nu al op kleine schaal doe voor jongeren. Een prachtig beroep, maar daar moet ik eerst meer ervaring voor opdoen. Voor welke partij? Haha, nee neutraal, weet je nog?” ●

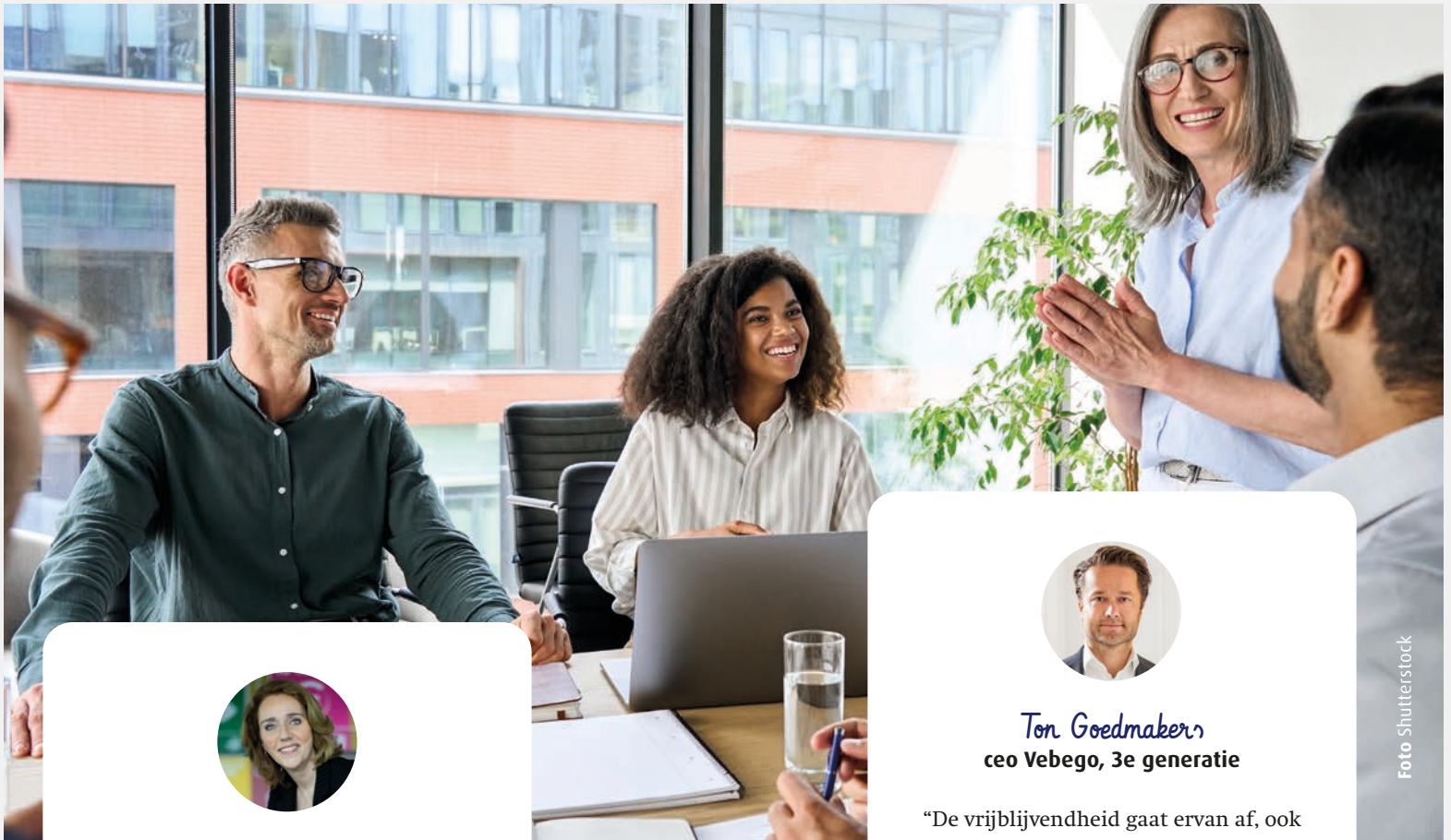

Jonge Klimaatbeweging

De Jonge Klimaatbeweging – ontstaan rond de klimaatconferentie COP21 in Parijs in 2015 – vertegenwoordigt de stem van jongeren in het klimaatdebat namens meer dan vijftig diverse jongerenorganisaties. Door in gesprek te gaan met politici en campagnes te voeren probeert de beweging klimaat- en duurzaamheidsbeleid te beïnvloeden.

Genderdiversiteit in familiebedrijven

Ook de familiebedrijven onder de grote vennootschappen moeten rapporteren over hun vorderingen rondom diversiteit in de (sub)top. Marlies van Wijhe (ceo Koninklijke Van Wijhe Verf) en Ton Goedmakers (ceo Vebego) staan beiden aan het roer van zo'n bedrijf.

Marlies van Wijhe
ceo Koninklijke Van Wijhe Verf, 4e generatie, voorzitter FBned, vereniging van familiebedrijven

“Mijn rvc, bijvoorbeeld, bestaat uit mannen. Ik ben tot nu toe zonder tussenkomst van een wervingsbureau aan mijn commissarissen gekomen, via mijn netwerk. Als ik een geschikte vrouw in mijn netwerk was tegengekomen, had ik haar graag aangesteld. Als ik een streefcijfer formuleer gericht op een evenwichtiger samenstelling, moet ik breder gaan kijken. Daar zou ik dan ook hulp bij in moeten schakelen. Ik denk dat het tijd, geld en moeite zal kosten om bij de juiste vrouw uit te komen.”

Ton Goedmakers
ceo Vebego, 3e generatie

“De vrijblijvendheid gaat ervan af, ook omdat er bedrijven zijn die te lang gedraald hebben, omdat ze het nut er niet van inzien. Wetgeving is nodig om die bedrijven mee te krijgen, maar zélf willen blijft altijd de meest duurzame manier. Qua ondersteuning vanuit de SER hoop ik dat er veel aandacht komt voor best practices van bedrijven. Daar kan iedereen zijn voordeel mee doen. Voor ons is zo'n best practice inzetten op kritische massa: zodra je meer vrouwen in een directie hebt, gaat het makkelijker.”

Lees het hele verhaal op SERmagazine online

Met wekelijks nieuwe verhalen over actuele, sociaal-economische onderwerpen. Ga naar: **ser.nl/sermagazine**

